

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Brystkreft og rosa bil

Wiggen I.

Rosa bil

182 s, ill. Oslo: Versal forlag, 2007. Pris NOK 229
ISBN 978-82-8188-022-1

Rosa bil er en gripende bok skrevet av en 30 år gammel velutdannet, singel og sosial kvinne som får diagnosen brystkreft og etter kort tid beskjed om fjernspredning av sykdommen og dårlig prognose.

For helsepersonell som arbeider

med denne pasientgruppen, er det mye å lære om hvordan vi verbalt og ikke-verbalt kan kommunisere bedre til pasienter i krise. «De var hyggelige, men underlig tause. Det var som å prøve å holde sammen en demning som truet å bryte. Jeg håpet at det kanskje ville gå over hvis jeg forholdt meg helt i ro.» Forvirringen, redselen og den tunge, vonde klumpen i magen lettes i samtale med en lege som engasjerer seg. Hun hadde en lokalavansert cancer og fikk neoadjuvant kjemoterapi før operasjon og strålebehandling. På kreftavdelingen møtte hun sin egen dødelighet i møte med andre alvorlig syke pasienter. Hun opplevde «konstant berg-og-dal-bane-turer», gode og mindre hyggelige beskjeder, frykt, lymf-ødem, væskende sår, smerte, tretthet, motløshet, dårlig logistikk og forsinket igangsettelse av Herceptin-behandling. Likevel er det utrolig nok nærmest ingen bitterhet eller aggresjon å spore.

Wiggen valgte tidlig å være åpen om sin sykdom og fant at det var godt å kunne dele byrden med andre. Hun opplevde at det var mulig å være i en krise, ha kreft, og likevel være lykkelig og nyte vennskap og gode opplevelser. Hun engasjerte seg i Foreningen for brystkreftoperertes medlemsblad med innlegg som «One night stand med én pupp» og ønsket mer oppmerksomhet rundt også helt unge kvinner med brystkreft. Kvinneligheten ble utfordret ved å miste et bryst, miste håret, miste fruktbarhet, overgangsalder og tørrhet i skjeden. Hun taklet beskjeden om fjernspredning på en beundringsverdige måte og viste et imponerende livsmot. Vennene var mange og flotte sam-

arbeidspartnere for henne. Den rosa bilen var resultatet av en innsamlingsaksjon for å skaffe Wiggen en bil hun kunne benytte for å komme seg til og fra behandlinger.

Dette er den beste boken jeg har lest på lenge. Flotte fotografier gjør at man blir enda bedre kjent med pasienten. Den anbefales alle, men kanskje spesielt medisinstudenter og alle som arbeider med alvorlig syke pasienter. Wiggen har noe å tilføre oss alle.

Ellen Schlichting

Bryst- og endokrinkirurgisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Bruksanvisning for kroppen i stive permer

Foss ØT.

Veien til god helse

320 s, tab, ill. Oslo: J.M. Stenersens forlag, 2008.
Pris NOK 349
ISBN 978-82-7201-407-9

Forfatteren, vel kjent som huslege i Puls på NRK, har bred erfaring som lege. Målgruppen er allmennheten. Forfatterens intensjon er å sette leseren bedre i stand til å forstå hva som skjer i egen kropp og kroppens reaksjoner. Videre hva man kan forvente går over av seg selv og når det er nødvendig å kontakte legen og helsevesenet. Den solide innledningen gir leseren informasjon om hvordan boken skal brukes. Deretter følger fem hoveddeler: God helse gjennom livets faser, som omhandler det meste av forebyggende medisin fra svangerskap, barndom, ungdomstid og voksent liv. Deretter følger en del om bruksanvisning for kroppen, hva man skal spise for å holde seg frisk, og hvordan bevegelse gir bedre helse. I bokens tredje del beskrives påvirkningen utenfra, litt om miljø og helse, etc. Dagens rus- og misbruksproblematikk diskuteres også. Den fjerde delen er en oversikt over kroppens organsystemer, og den siste delen gir eksempler på noen av våre vanlige sykdommer. Det gis i tillegg en oversikt over nyttig informasjon på Internett, oppslags-, spørre- og rådgivningstjenester.

Forfatteren skriver lett og er samtidig tydelig. Han henvender seg til leseren i klare tekster uten bruk av vanskelige fremmedord. Boken har ambisjoner og virker godt oppdatert på de fleste felter. Forfatteren legger stor

vekt på å formidle egenbehandling, noe jeg synes han lyktes bra med. Det samme gjelder forebygging av sykdom, gode beskrivelser i et nøkternt og ikke-moraliserende språk. Stikkordregisteret gjør det lett å finne frem til det man søker etter. Det er ingen illustrasjoner, men en del morsomme strekninger som kler stoffet godt. Alt i alt liker jeg boken, og jeg kan således se den som et bidrag til god folkehelse. Den kommer ut i et marked hvor vi har mange bøker i samme sjanger og der konkurransen er stor. Etter min mening kan den trygt anbefales våre pasienter.

Aage Bjertnæs

Risvollan legesenter
Trondheim

Legionella og følelsene

Kristensen IJ.

Med ryggen mot veggen

124 s. Stavanger: Hertervig forlag, 2007.
Pris NOK 149
ISBN 978-82-92023-81-5

Hvem henvender man seg til hvis man står med ryggen mot veggen? Hva er man i en slik situasjon i stand til å formidle – som kan ha verdi for andre?

Forfatteren har, naturlig nok, flere alvorsord å gi dem som ga henne posisjonen som pårø-

rende til en mann med legionærsykdom – bedriften med kjøletårnet som spredte bakteriene, myndighetene som ikke hadde klart å forebygge smitten, de som håndterte smitteoppsporingen, de som hadde ansvar for diagnostikk, behandling og rehabilitering, NAV og forsikringselskapene. Ifølge forlaget ønsker forfatteren at hennes beretning skal være til hjelp og trøst for andre som har vært i liknende situasjoner. Den er utgitt av Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning og inngår i en serie om brukererfaringer.

Under legionellautbruddet i Stavanger i 2001 ble forfatterens ektefelle livstruende syk av legionærsykdom, bare 53 år gammel.

Med bakgrunn i dagboknotater beskrives pasientens og ektefellens opplevelser gjennom ulike faser av den tragiske sykdommen frem til uførepensjon er innvilget.

Skal brukererfaringer kunne benyttes i forbedringsarbeid, må de gjøres tilgjengelige for dem som kan ha noe å lære av erfaringene. Derfor er det flott at det utgis slike bøker.

Den foreliggende teksten bærer virkelig preg av å være skrevet «med ryggen mot veggen». Dermed signaliseres fortvilelse og håpløshet til alle som vil høre. Dette er ikke tilstrekkelig hvis man har til hensikt å skape endring. Forlaget burde bestemt seg for hvilken målgruppe man ønsket å henvende seg til og hva som skulle være budskapet. Siden Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning står som utgiver, må det forventes at pasienter, pårørende, ja folk flest er viktige målgrupper. Skulle dette kunne være til hjelp og trøst for andre, slik forfatteren angir at hun ønsker, måtte dimensjonen håp vært tydeligere. Den er nesten fraværende. Ekteparet kom seg faktisk gjennom den tragiske hendelsen, og selv om ikke alt var optimalt, ble det gitt kyndig og omsorgsfull hjelp. For å kunne være et bidrag til endring hos dem som arbeider med smittevern, informasjon eller pasientrettet virksomhet, burde brukererfaringene vært systematisert eller iallfall vært poengtert tydeligere. Teksten domineres av beskrivelser av den sykes tilstand.

Brukererfaringer må vi ta som de er – subjektive og ofte følelsespregede. Men skal de utgis med opplysning for øye, kreves en viss pedagogisk tilrettelegging.

Svein Rønson
Fylkesmannen i Østfold
Fredrikstad

Velferdens subjektive dimensjoner

Brülde B.

Lycka och lidande

Begrepp, metod och förklaring. 390 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2007. Pris SEK 435
ISBN 978-91-44-00121-0

Hva mener vi egentlig når vi påstår at noen er lykkelige eller at de lider? Hva kjennetegner lykkelige personer, hvilke faktorer og omstendigheter er bestemmende for lykkenivået, og er det eventuelt mulig å fremme lykke –

eller hindre lidelse – ved å påvirke disse faktorene og omstendighetene?

I sin bok *Lycka och lidande* tar Bengt Brülde opp slike spørsmål, med stor energi og vilje til avklaring, både av begrepsmessige og empiriske aspekter. Ambisjonen er på mange måter å gjøre opp status for et forskningsfelt – av forfatteren kalt «lyckoforskningen» – som i løpet av de tre siste tiårene har stått for en betydelig produksjon av data og publikasjoner. Mesteparten av de problemstillingene Brülde drøfter, kunne like gjerne hatt overskriften «livskvalitet», selv om forfatteren selv gjør et – ikke helt tydelig – begrepsmessig skille mellom «lykke» og «livskvalitet».

Brülde er først og fremst filosof, og det bærer mye av boken preg av. Det foretas til dels omfattende systematiseringer og oppryddinger i språkbruken på feltet, og det knyttes linjer til moralfilosofiske tradisjoner og andre kulturers verdissystemer når det gjelder implikasjonene av konkurrerende teorier om og definisjoner av lykke som empirisk fenomen og målsetting. Er lykke et «her og nå»-fenomen, med vekt på affektive kvaliteter og hedonisk nivå, eller dreier det seg om en persons veloverveide stillingtagen til vedvarende trekk ved sin egenopplevde livssituasjon? Forfatterens egen posisjon er at både affektive og vurderingsmessige (kognitive) elementer må være med, og at tidsperspektivet bør være rimelig langt.

Det foretas en omfattende, men selvsagt langt fra fullstendig, gjennomgang av funn og resultater i lykkeforskningen, der særlig antatte årsaker til lykke vies oppmerksomhet (samfunnsmessige forhold, livshendelser og livsomstendigheter, ulike psykologiske mekanismer, genetik, osv.). Det er særlig fortjenestefullt at forfatteren forsøker å sette de ulike statistiske sammenhenger inn i en substansiell forståelsesramme – hva kan disse korrelasjonene bety, hvilke mekanismer kan være i virksomhet, kan det tenkes at lykke er årsak snarere enn virkning, skyldes de observerte forskjellene måleinstrumentet eller metodeartefakter?

En del resonnementer, slik som kapitlet om forklaringsmåter og modeller, har gyldighet for atferdsvitenskapelig virksomhet generelt, men bærer til dels preg av å være skrevet av en person som ikke har arbeidet konkret med dataanalyser, og som angriper problemstillingene og vanskelighetene fra en prinsipiell og teoretisk synsvinkel. I noen tilfeller gir tilnærmingen inntrykk av unødig kompliserende anføtelser, i andre av en nokså ubegrunnet optimisme om hvilken type spørsmål forskjellige datamaterialer og analysemetoder kan gi svar på.

Boken markedsføres som en mulig lærebok i forskjellige universitets- og høyskoleutdanning innen folkehelse, samfunnsmedisin, psykologi, filosofi og sosiologi. Gjennomgående er teksten ført i en klar og konsis form, med en grundig og logisk stringent omgang med begreper og relasjoner mellom begreper. Men noen ganger føler man kanskje at det hele blir litt for

spissfindig og uten særlige konsekvenser for den overgripende forståelsen, enn si praksisfeltet.

Alt i alt kan boken anbefales til livskvalitetsforskere og helsearbeidere med interesse for velferdens subjektive dimensjoner.

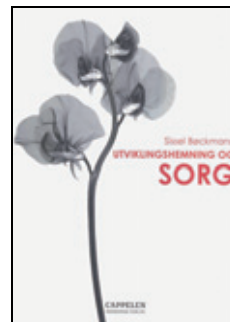
Torbjørn Moum
Avdeling for atferdsfag
Universitetet i Oslo

Gledelig bok om sorg

Böckmann S.

Utviklingshemning og sorg

207 s. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2008.
Pris NOK 279
ISBN 978-82-02-28377-3

Det er publisert en del bøker om sorg, men temaet har vært lite belyst i forhold til personer med psykisk utviklingshemning. Det er derfor kjærkomment at det nå har kommet en lærebok som omhandler dette

i sammenheng. Böckmann nevner innledningsvis bachelorstudentene i vernepleie og sykepleiere som hovedmålgruppe, i tillegg til klinikere fra de samme yrkesgruppene. Den vil også være aktuell for blant annet pedagogisk personale og andre som kan komme til å møte personer med utviklingshemning som opplever sorg. Leger vil med fordel kunne anbefale boken til pårørende og personer som berøres av, eller bistår personer med utviklingshemning som opplever å miste noen.

Boken er lettlest og har spørsmål til ettertanke etter hvert kapittel, men inneholder ingen illustrasjoner.

Forfatterens intensjon er å gi leserne anledning til å reflektere og få kunnskap og ideer som kan anvendes i den praktiske hverdagen. Temaet behandles ikke isolert, men ses i forhold til blant annet historikk, kultur, kognitivt nivå, tjenesteyteres rolle, og etikk.

En rekke forskjellige temaer dekkes, og man tilbys oversikt som går på bekostning av dybde. Dette er for øvrig i tråd med forfatterens intensjoner. Etter vår mening kunne fremstillingsformen vært noe strammere, og vi opplever at enkelte temaer blir hengende litt i løse luften. Grenseoppgangen mellom depresjon og sorg kunne også vært viet større oppmerksomhet. Boken har likevel mange kvaliteter, hvor vi særlig vil fremheve de konkrete og praktiske rådene til slutt. Det fungerer også godt der hvor forfatteren trekker frem kulturelle betrakt-